

Khi ấy, cụ thọ Thiện Hiện bạch Phật:

- Bạch Thế Tôn! Nếu tất cả pháp đều như sự biến hoá thì các thứ được biến hoá đều không có sắc thật, cũng không có thọ, tưởng, hành, thức thật; các sự biến hoá đều không có nhãn xúc thật, cũng không có nhĩ, tỷ, thiệt, thân, ý xúc thật; các sự biến hoá đều không có sắc xúc thật, cũng không có thanh, hương, vị, xúc, pháp xúc thật; các sự biến hoá đều không có nhãn giới thật, cũng không có nhĩ, tỷ, thiệt, thân, ý giới thật; các sự biến hoá đều không có sắc giới thật, cũng không có thanh, hương, vị, xúc, pháp giới thật; các sự biến hoá đều không có nhãn thức giới thật, cũng không có nhĩ, tỷ, thiệt, thân, ý thức giới thật; các sự biến hoá đều không có nhãn xúc thật, cũng không có nhĩ, tỷ, thiệt, thân, ý xúc thật; các sự biến hoá đều không có các thọ do nhãn xúc làm duyên sanh ra thật, cũng không có các thọ do nhĩ, tỷ, thiệt, thân, ý xúc làm duyên sanh ra thật; các sự biến hoá đều không có địa giới thật, cũng không có thủy, hỏa, phong, không, thức giới thật; các sự biến hoá đều không có nhân duyên thật, cũng không có đẳng vô gián duyên, sở duyên duyên, tăng thượng duyên thật; các sự biến hoá đều không có các pháp từ duyên sanh ra thật; các sự biến hoá đều không có vô minh thật, cũng không có hành, thức, danh sắc, lục xứ, xúc, thọ, ái, thủ, hữu, sanh, lão tử, sầu, than, khổ, ưu, não thật; các sự biến hoá đều không có pháp thế gian thật, cũng không có pháp xuất thế gian thật; các sự biến hoá đều không có pháp hữu lậu thật, cũng không có pháp vô lậu thật; các sự biến hoá đều không có pháp hữu vi thật, cũng không có pháp vô vi thật; các sự biến hoá đều không có pháp tạp nhiễm thật, cũng không có pháp thanh tịnh thật; các sự biến hoá đều không có luân hồi sanh tử trong năm đường thật, cũng không có giải thoát sanh tử trong năm đường thật, tại sao Đại Bồ-tát đối với các hữu tình có việc làm của bậc thắng sĩ?

Phật dạy:

- Nay Thiện Hiện! Theo ý ông thì sao? Đại Bồ-tát khi xưa hành đạo Bồ-tát, có thấy hữu tình có thể thoát các đường địa ngục, bàng sanh, quỷ giới, trời, người chăng?

Thiện Hiện đáp:

- Bạch Thế Tôn! Không! Bạch Thiện Thệ! Không!

Phật dạy:

- Nay Thiện Hiện! Đúng vậy! Đúng vậy! Các Đại Bồ-tát khi xưa hành đạo Bồ-tát chẳng thấy có hữu tình có thể thoát ba cõi. Vì sao? Nay Thiện Hiện! Vì các Đại Bồ-tát đối với tất cả pháp biết, thấy, thông đạt đều như huyễn hóa, hoàn toàn chẳng phải thật có.

Cụ thọ Thiện Hiện lại bạch Phật:

- Bạch Thế Tôn! Nếu Đại Bồ-tát đối với tất cả pháp biết, thấy, thông đạt đều như huyễn hóa, hoàn toàn chẳng phải thật có thì Đại Bồ-tát vì việc gì mà tu hành bố thí, tịnh giới, an nhẫn, tinh tấn, tịnh lự, Bát-nhã Ba-la-mật-đà; vì việc gì mà tu hành bốn tịnh lự, bốn vô lượng, bốn định vô sắc; vì việc gì mà tu hành bốn niệm trụ, bốn chánh đoạn, bốn thần túc, năm căn, năm lực, bảy chi đẳng giác, tám chi thánh đạo; vì việc gì mà tu hành pháp môn giải thoát không, vô tướng, vô nguyện; vì việc gì mà tu hành tám giải thoát, tám thắng xứ, chín định thứ đệ, mười biến xứ; vì việc gì mà tu hành tất cả pháp môn Đà-la-ni, tất cả pháp môn Tam-ma-địa; vì việc gì mà tu hành bậc Cực hỷ, bậc Ly cấu, bậc Phát quang, bậc Diệm tuệ, bậc Cực nan thắng, bậc Hiện tiền, bậc Viễn hành, bậc Bất động, bậc Thiện tuệ, bậc Pháp vân; vì việc gì mà tu hành năm loại mắt, sáu phép thần thông; vì việc gì mà tu hành mười lực Phật, bốn điều không sợ, bốn sự hiểu biết thông suốt, đại từ, đại bi, đại hỷ, đại xả, mười tám pháp Phật bất cộng; vì việc gì mà tu hành pháp không quên mất, tánh luôn luôn xả; vì việc gì mà tu hành trí nhất thiết, trí đạo tướng, trí nhất thiết tướng; vì việc gì mà tu hành tất cả hạnh Đại Bồ-tát; vì việc gì mà tu hành quả vị giác ngộ cao tốt của chư Phật; vì việc gì mà nghiêm tịnh cõi Phật, vì việc gì mà thành thực hữu tình?

Phật dạy:

- Nay Thiện Hiện! Nếu các hữu tình đối với tất cả pháp có thể tự biết rõ đều như huyễn hóa, hoàn toàn chẳng phải thật có, thì Đại Bồ-tát chẳng nên trải qua vô số kiếp vì các hữu tình hành đạo Bồ-tát; vì các hữu tình đối với tất cả pháp chẳng có thể tự biết đều như huyễn hóa, hoàn toàn chẳng phải thật có. Cho nên, Đại Bồ-tát trải qua vô số kiếp vì các hữu tình, hành đạo Bồ-tát.

Lại nữa, Thiện Hiện! Nếu Đại Bồ-tát đối với tất cả pháp chẳng biết như thật đều như huyễn hóa, hoàn toàn chẳng phải thật có, thì chẳng nên trải qua vô số kiếp, vì các hữu tình tu hạnh Bồ-tát, nghiêm tịnh cõi Phật, thành thực hữu tình; vì Đại Bồ-tát đối với tất cả pháp rõ biết như thật đều như huyễn hóa, hoàn toàn chẳng phải thật có, nên

trải qua vô số kiếp vì các hữu tình tu hạnh Bồ-tát nghiêm tịnh cõi Phật, thành thực hữu tình.

Lúc bấy giờ, cụ thọ Thiện Hiện bạch Phật:

- Bạch Thế Tôn! Nếu tất cả pháp như mộng, như huyễn, như tiếng vang, như ảnh tượng, như bóng sáng, như bóng nắng, như sự biến hóa, như ảo thành thì hữu tình được biến hóa trụ tại chỗ nào để các Đại Bồ-tát hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu xa cứu vớt khiến giải thoát?

Phật dạy:

- Nay Thiện Hiện! Hữu tình được biến hóa trụ tại danh tướng hư vọng phân biệt, các Đại Bồ-tát hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu xa, từ chỗ danh tướng hư vọng phân biệt ấy, cứu vớt khiến giải thoát.

Cụ thọ Thiện Hiện lại bạch Phật:

- Bạch Thế Tôn! Cái gì gọi là danh? Cái gì gọi là tướng?

Phật dạy:

- Nay Thiện Hiện! Danh đều là khách, đều là giả lập, đều thuộc về đặt bày, gọi đây là sắc, đây là thọ, tướng, hành, thức; đây là nhãn xứ, đây là nhĩ, tỷ, thiệt, thân, ý xứ; đây là sắc xứ, đây là thanh, hương, vị, xúc, pháp xứ; đây là nhãn giới, đây là nhĩ, tỷ, thiệt, thân, ý giới; đây là sắc giới, đây là thanh, hương, vị, xúc, pháp giới; đây là nhãn thức giới, đây là nhĩ, tỷ, thiệt, thân, ý thức giới; đây là nam, đây là nữ; đây là tiểu, đây là đại; đây là địa ngục, đây là bàng sanh, đây là quý giới, đây là người, đây là trời; đây là pháp thế gian, đây là pháp xuất thế gian; đây là pháp hữu lậu, đây là pháp vô lậu; đây là pháp hữu vi, đây là pháp vô vi; đây là quả Dự lưu, đây là quả Nhất lai, Bất hoàn, A-la-hán, đây là quả vị Độc giác; đây là tất cả hạnh Đại Bồ-tát; đây là quả vị giác ngộ cao tột của chư Phật; đây là phàm phu, đây là Thanh văn, đây là Độc giác, đây là Bồ-tát, đây là Như Lai.

Nay Thiện Hiện! Tất cả danh xưng như thế đều là giả lập, vì làm rõ các nghĩa, đặt bày các danh xưng, cho nên tất cả danh xưng đều chẳng phải thật có; các pháp hữu vi cũng chỉ có danh, do đó vô vi cũng chẳng phải thật có. Phàm phu ngu si ở trong vọng chấp, Đại Bồ-tát khi hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu xa, phương tiện thiện xảo giáo hóa khiến xa lìa, nói thế này: Danh là phân biệt, do vọng tưởng sanh khởi, cũng là các duyên hòa hợp giả lập. Các người chẳng nên chấp trước chúng; danh không thật có, tự tánh đều không. Chẳng phải người có trí chấp trước pháp không.

Này Thiện Hiện! Như thế, Đại Bồ-tát khi hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu xa, phương tiện thiện xảo, vì các hữu tình, thuyết pháp lià danh.

Này Thiện Hiện! Đó gọi là danh. Còn cái gì gọi là tướng?

Này Thiện Hiện! Tướng có hai thứ mà phàm phu ngu si chấp trước. Những gì là hai? Một là sắc tướng, hai là vô sắc tướng. Thế nào là sắc tướng?

Này Thiện Hiện! Các sắc hiện có, hoặc quá khứ, hoặc vị lai, hoặc hiện tại, hoặc nội, hoặc ngoại, hoặc thô, hoặc tế, hoặc liệt, hoặc thắng, hoặc viễn, hoặc cận, trong các pháp không ở sát na này, phàm phu ngu si phân biệt chấp trước, gọi là sắc tướng. Thế nào là vô sắc tướng?

Này Thiện Hiện! Đó là trong các pháp vô sắc hiện có, phàm phu ngu si thủ tướng phân biệt, sanh các phiền não, đó gọi là vô sắc tướng. Đại Bồ-tát khi hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu xa, phương tiện thiện xảo, giáo hóa các hữu tình xa lià hai tướng, lại giáo hóa an trụ trong cảnh giới vô tướng; tuy giáo hóa an trụ trong cảnh giới vô tướng, nhưng chẳng khiến họ rơi vào chấp nhị biên, gọi đây là tướng, đây là vô tướng.

Này Thiện Hiện! Như thế, Đại Bồ-tát khi hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu xa, phương tiện thiện xảo, khiến các hữu tình, xa lià các tướng, an trụ cảnh giới vô tướng nhưng chẳng chấp trước.

Lúc bấy giờ, cụ thọ Thiện Hiện bạch Phật:

- Bạch Thế Tôn! Nếu tất cả pháp chỉ có danh tướng, những danh tướng ấy đều là giả lập, phân biệt sanh khởi, chẳng phải thật có tánh, thì tại sao Đại Bồ-tát khi hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu xa, đối với các thiện pháp, có thể tự tăng tiến, cũng có thể khiến người khác tăng tiến thiện pháp. Do thiện pháp của mình được tăng tiến, nên có thể khiến các bậc lần lượt viên mãn, cũng có thể an lập các loại hữu tình, tùy theo căn cơ, đắc quả ba thừa.

Phật dạy:

- Này Thiện Hiện! Nếu trong các pháp có chút sự thật, chẳng phải chỉ là giả lập, có danh tướng, thì Đại Bồ-tát khi hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu xa, nên đối với thiện pháp, chẳng tự tăng tiến, cũng chẳng khiến người tăng tiến thiện pháp.

Này Thiện Hiện! Vì trong các pháp không chút sự thật, chỉ có giả lập các danh và tướng, vì vậy, Đại Bồ-tát khi hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu xa, lấy vô tướng làm phương tiện, có thể viên mãn Bát-nhã

Ba-la-mật-đa, lấy vô tướng làm phương tiện có thể viên mãn tịnh lự
Ba-la-mật-đa, lấy vô tướng làm phương tiện có thể viên mãn tinh tấn
Ba-la-mật-đa; lấy vô tướng làm phương tiện, có thể viên mãn an nhẫn
Ba-la-mật-đa; lấy vô tướng làm phương tiện, có thể viên mãn tịnh giới
Ba-la-mật-đa; lấy vô tướng làm phương tiện, có thể viên mãn bố thí
Ba-la-mật-đa; lấy vô tướng làm phương tiện, có thể viên mãn bốn tịnh
lự, bốn vô lượng, bốn định vô sắc; lấy vô tướng làm phương tiện, có
thể viên mãn bốn niệm trụ, bốn chánh đoạn, bốn thần túc, năm căn,
năm lực, bảy chi đẳng giác, tám chi thánh đạo; lấy vô tướng làm
phương tiện, có thể viên mãn pháp môn giải thoát không, vô tướng, vô
nguyện; lấy vô tướng làm phương tiện, có thể viên mãn pháp không
nội, pháp không ngoại, pháp không nội ngoại, pháp không không,
pháp không lớn, pháp không thắng nghĩa, pháp không hữu vi, pháp
không vô vi, pháp không rốt ráo, pháp không không biên giới, pháp
không tản mạn, pháp không không đôi khác, pháp không bản tánh,
pháp không tự tướng, pháp không cộng tướng, pháp không tất cả
pháp, pháp không chẳng thể nắm bắt được, pháp không không tánh,
pháp không tự tánh, pháp không không tánh tự tánh; lấy vô tướng làm
phương tiện, có thể viên mãn chơn như, pháp giới, pháp tánh, tánh
chẳng hư vọng, tánh chẳng đôi khác, tánh bình đẳng, tánh ly sanh,
pháp định, pháp trụ, thật tế, cảnh giới hư không, cảnh giới bất tư nghì;
lấy vô tướng làm phương tiện, có thể viên mãn Thánh đế khổ, tập,
diệt, đạo; lấy vô tướng làm phương tiện, có thể viên mãn tám giải
thoát, tám thắng xứ, chín định thứ đệ, mười biến xứ; lấy vô tướng làm
phương tiện, có thể viên mãn tất cả pháp môn Đà-la-ni, tất cả pháp
môn Tam-ma-địa; lấy vô tướng làm phương tiện, có thể viên mãn bậc
Cực hỷ, bậc Ly cấu, bậc Phát quang, bậc Diệm tuệ, bậc Cực nan
thắng, bậc Hiện tiền, bậc Viễn hành, bậc Bất động, bậc Thiện tuệ, bậc
Pháp vân; lấy vô tướng làm phương tiện, có thể viên mãn năm loại
mắt, sáu phép thần thông; lấy vô tướng làm phương tiện, có thể viên
mãn mười lực Phật, bốn điều không sợ, bốn sự hiểu biết thông suốt,
đại từ, đại bi, đại hỷ, đại xả, mười tám pháp Phật bất cộng; lấy vô
tướng làm phương tiện, có thể viên mãn pháp không quên mất, tánh
luôn luôn xả; lấy vô tướng làm phương tiện, có thể viên mãn trí nhất
thiết, trí đạo tướng, trí nhất thiết tướng; lấy vô tướng làm phương tiện,
đối với các thiện pháp, tự viên mãn rồi, cũng có thể khiến người viên
mãn thiện pháp.

Này Thiện Hiện! Như thế, vì tất cả pháp không có một chút sự thật, chỉ có giả lập các danh và tướng. Các Đại Bồ-tát đối với chúng, chẳng khởi điên đảo chấp trước, thì đối với các thiện pháp, có thể tự tăng tiến, cũng có thể khiến người tăng tiến thiện pháp.

Lại nữa, Thiện Hiện! Nếu trong các pháp, có pháp tướng thật như đầu sợi lông, thì Đại Bồ-tát khi hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu xa, đối với tất cả pháp chẳng nên biết vô tướng, vô niệm, cũng không tác ý tánh vô lậu rồi, chứng đắc quả vị giác ngộ cao tột, an lập hữu tình ở pháp vô lậu. Vì sao? Này Thiện Hiện! Vì các pháp vô lậu đều vô tướng, vô niệm, vô tác ý.

Này Thiện Hiện! Như thế, Đại Bồ-tát khi hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu xa, an lập hữu tình ở pháp vô lậu, mới gọi là việc lợi tha chơn thật.

Khi ấy, cụ thọ Thiện Hiện bạch Phật:

- Bạch Thế Tôn! Nếu tất cả pháp thật vô lậu tánh, vô tướng, vô niệm, cũng không tác ý, thì vì duyên gì Thế Tôn từng nói thế này: Đây là pháp thế gian, đây là pháp xuất thế gian, đây là pháp hữu lậu, đây là pháp vô lậu, đây là pháp hữu vi, đây là pháp vô vi, đây là pháp hữu tội, đây là pháp vô tội, đây là pháp hữu tránh, đây là pháp vô tránh, đây là pháp lưu chuyển, đây là pháp hoàn diệt, đây là pháp cộng, đây là pháp bất cộng, đây là pháp Thanh văn, đây là pháp Độc giác, đây là pháp Bồ-tát, đây là pháp Như Lai?

Phật dạy:

- Này Thiện Hiện! Theo ý ông thì sao? Các pháp thế gian cùng với pháp tánh vô lậu, vô tướng ... có khác nhau chăng?

Thiện Hiện đáp:

- Bạch Thế Tôn! Không! Bạch Thiện Thệ! Không!

Phật dạy:

- Này Thiện Hiện! Theo ý ông thì sao? Pháp Thanh văn v.v... cùng với pháp tánh vô lậu, vô tướng ... có khác nhau chăng?

Thiện Hiện đáp:

- Bạch Thế Tôn! Không! Bạch Thiện Thệ! Không!

Phật dạy:

- Này Thiện Hiện! Pháp thế gian v.v... chính là pháp tánh vô lậu, vô tướng, vô niệm v.v...

Thiện Hiện thưa:

- Bạch Thế Tôn! Đúng vậy! Bạch Thiện Thệ! Đúng vậy!

Phật dạy:

- Nay Thiện Hiện! Hoặc quả Dự lưu, hoặc quả Nhất lai, hoặc quả Bất hoàn, hoặc quả A-la-hán, hoặc quả vị Độc giác, hoặc pháp của các Đại Bồ-tát, hoặc quả vị giác ngộ cao tột chính là pháp tánh vô lậu, vô tướng, vô niệm v.v...

Thiện Hiện thưa:

- Bạch Thế Tôn! Đúng vậy! Bạch Thiện Thệ! Đúng vậy!

Phật dạy:

- Nay Thiện Hiện! Do nhân duyên này, nên biết tất cả pháp đều là vô tướng v.v...

Nay Thiện Hiện! Đại Bồ-tát khi học tất cả pháp đều là vô tướng, vô niệm, vô tác ý, thường có thể tăng ích sở hành là thiện pháp, đó là bố thí, tịnh giới, an nhẫn, tinh tấn, tịnh lự, Bát-nhã Ba-la-mật-đa; hoặc bốn tịnh lự, bốn vô lượng, bốn định vô sắc; hoặc bốn niệm trụ, bốn chánh đoạn, bốn thần túc, năm căn, năm lực, bảy chi đẳng giác, tám chi thánh đạo; hoặc pháp không nội, pháp không ngoại, pháp không nội ngoại, pháp không không, pháp không lớn, pháp không thắng nghĩa, pháp không hữu vi, pháp không vô vi, pháp không rốt ráo, pháp không không biên giới, pháp không tản mạn, pháp không không đối khác, pháp không bản tánh, pháp không tự tướng, pháp không cộng tướng, pháp không tất cả pháp, pháp không chẳng thể nắm bắt được, pháp không không tánh, pháp không tự tánh, pháp không không tánh tự tánh; hoặc chơn như, pháp giới, pháp tánh, tánh chẳng hư vọng, tánh chẳng đối khác, tánh bình đẳng, tánh ly sanh, pháp định, pháp trụ, thật tế, cảnh giới hư không, cảnh giới bất tư nghi; hoặc Thánh đế khổ, tập, diệt, đạo; hoặc pháp môn giải thoát không, vô tướng, vô nguyện; hoặc tám giải thoát, tám thắng xứ, chín định thứ đệ, mười biến xứ; hoặc tất cả pháp môn Đà-la-ni, tất cả pháp môn Tam-ma-địa; hoặc bậc Cực hỷ, bậc Ly cấu, bậc Phát quang, bậc Diệm tuệ, bậc Cực nan thắng, bậc Hiện tiền, bậc Viễn hành, bậc Bất động, bậc Thiện tuệ, bậc Pháp vân; hoặc năm loại mắt, sáu phép thần thông; hoặc mười lực Phật, bốn điều không sợ, bốn sự hiểu biết thông suốt, mười tám pháp Phật bất cộng; hoặc đại từ, đại bi, đại hỷ, đại xả; hoặc pháp không quên mất, tánh luôn luôn xả; hoặc trí nhất thiết, trí đạo tướng, trí nhất thiết tướng. Tất cả các Phật pháp như thế đều do học vô tướng, vô niệm, vô tác ý mà được tăng ích. Vì sao? Nay Thiện Hiện! Vì Đại Bồ-tát, trừ pháp môn giải thoát không, vô tướng, vô nguyện, không có pháp quan trọng nào khác phải học. Vì sao? Nay Thiện Hiện! Vì ba pháp môn giải thoát có thể thu nhiếp tất cả pháp diệu thiện. Vì sao?

Này Thiện Hiện! Vì pháp môn giải thoát không quán tất cả pháp tự tướng đều không; pháp môn giải thoát vô tướng quán tất cả pháp xa lìa các tướng; pháp môn giải thoát vô nguyện quán tất cả pháp xa lìa sở nguyện. Do ba pháp môn này có thể thu nhiếp tất cả thiện pháp thù thắng, lìa ba pháp môn này, mà tu tập thiện pháp thù thắng thì chẳng sanh trưởng.

Lại nữa, Thiện Hiện! Nếu Đại Bồ-tát có thể học ba pháp môn giải thoát như thế, thì có thể học năm uẩn, cũng có thể học mười hai xứ; cũng có thể học mười tám giới; cũng có thể học sáu giới; cũng có thể học bốn Thánh đế; cũng có thể học bốn duyên; cũng có thể học các pháp từ duyên sanh ra; cũng có thể học mười hai duyên khởi; cũng có thể học pháp không nội, pháp không ngoại, pháp không nội ngoại, pháp không không, pháp không lớn, pháp không thắng nghĩa, pháp không hữu vi, pháp không vô vi, pháp không rốt ráo, pháp không không biên giới, pháp không tản mạn, pháp không không đôi khác, pháp không bản tánh, pháp không tự tướng, pháp không cộng tướng, pháp không tất cả pháp, pháp không chẳng thể nắm bắt được, pháp không không tánh, pháp không tự tánh, pháp không không tánh tự tánh; cũng có thể học chơn như, pháp giới, pháp tánh, tánh chẳng hư vọng, tánh chẳng đôi khác, tánh bình đẳng, tánh ly sanh, pháp định, pháp trụ, thật tế, cảnh giới hư không, cảnh giới bất tư nghì; cũng có thể học bố thí, tịnh giới, an nhẫn, tinh tấn, tịnh lực, Bát-nhã, phương tiện thiện xảo, diệu nguyện, lực, trí Ba-la-mật-đà; cũng có thể học bậc Cực hỷ, bậc Ly cấu, bậc Phát quang, bậc Diệm tuệ, bậc Cực nan thắng, bậc Hiện tiền, bậc Viễn hành, bậc Bất động, bậc Thiện tuệ, bậc Pháp vân; cũng có thể học bốn niệm trụ, bốn chánh đoạn, bốn thần túc, năm căn, năm lực, bảy chi đẳng giác, tám chi thánh đạo; cũng có thể học bốn tịnh lực, bốn vô lượng, bốn định vô sắc; cũng có thể học tám giải thoát, tám thắng xứ, chín định thứ đệ, mười biến xứ; cũng có thể học tất cả pháp môn Đà-la-ni, tất cả pháp môn Tam-ma-địa; cũng có thể học năm loại mắt, sáu phép thần thông; cũng có thể học mười lực Như Lai, bốn điều không sợ, bốn sự hiểu biết thông suốt, đại từ, đại bi, đại hỷ, đại xả, mười tám pháp Phật bất cộng; cũng có thể học pháp không quên mất, tánh luôn luôn xả; cũng có thể học trí nhất thiết, trí đạo tướng, trí nhất thiết tướng; cũng có thể học nghiêm tịnh cõi Phật, thành thực hữu tình; cũng có thể học vô lượng, vô biên các Phật pháp khác.

Bấy giờ, cụ thọ Thiện Hiện bạch Phật:

- Bạch Thế Tôn! Làm sao Đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa, có thể học năm uẩn?

Phật dạy:

- Nay Thiện Hiện! Nếu Đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa, như thật biết sắc, thọ, tưởng, hành, thức là có thể học năm uẩn.

Nay Thiện Hiện! Thế nào là Đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa, như thật biết sắc?

Nay Thiện Hiện! Nếu Đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa, như thật biết tướng của sắc, như thật biết sự sanh của sắc, như thật biết sự diệt của sắc, như thật biết chơn như của sắc thì gọi là như thật biết sắc.

Nay Thiện Hiện! Thế nào là Đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa, như thật biết tướng của sắc?

Nay Thiện Hiện! Đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa, như thật biết sắc, rớt ráo có lỗ hồng, rớt ráo có chỗ hở, giống như bọt nước, tánh chẳng bền chắc thì này Thiện Hiện! Đó gọi là như thật biết tướng của sắc.

Nay Thiện Hiện! Thế nào là Đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa, như thật biết sự sanh của sắc?

Nay Thiện Hiện! Nếu Đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa, như thật biết sắc không từ đâu đến, không đi về đâu; tuy không đến, không đi nhưng tương ưng với pháp sanh, thì này Thiện Hiện! Đó gọi là như thật biết sự sanh của sắc.

Nay Thiện Hiện! Thế nào là Đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa, như thật biết sự diệt của sắc?

Nay Thiện Hiện! Nếu Đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa, như thật biết sắc không từ đâu đến, không đi về đâu; tuy không đến, không đi, nhưng tương ưng với pháp diệt, thì này Thiện Hiện! Đó gọi là như thật biết sự diệt của sắc.

Nay Thiện Hiện! Thế nào là Đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa, như thật biết chơn như của sắc?

Nay Thiện Hiện! Nếu Đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa, như thật biết chơn như của sắc không sanh, không diệt, không đến, không đi, không nhiễm, không tịnh, không tăng, không giảm, tánh của nó thường như chẳng hư vọng, chẳng đôi khác, cho nên gọi là chơn như, thì này Thiện Hiện! Đó gọi là như thật biết chơn như của sắc.

Này Thiện Hiện! Thế nào là Đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa, như thật biết thọ?

Này Thiện Hiện! Nếu Đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa, như thật biết tướng thọ, như thật biết sự sanh của thọ, như thật biết sự diệt của thọ, như thật biết chơn như của thọ, thì gọi là như thật biết thọ.

Này Thiện Hiện! Thế nào là Đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa, như thật biết tướng của thọ?

Này Thiện Hiện! Nếu Đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa, như thật biết thọ rất ráo như ung nhọt, rất ráo như mũi tên, giống như bọt nổi, hư nguy chẳng trụ, chóng khởi, chóng diệt, thì này Thiện Hiện! Đó gọi là như thật biết tướng của thọ.

Này Thiện Hiện! Thế nào là Đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa, như thật biết sự sanh của thọ?

Này Thiện Hiện! Nếu Đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa, như thật biết thọ không từ đâu đến, không đi về đâu; tuy không đến, không đi nhưng tương ưng với pháp sanh, thì này Thiện Hiện! Đó gọi là như thật biết sự sanh của thọ.

Này Thiện Hiện! Thế nào gọi là Đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa, như thật biết sự diệt của thọ?

Này Thiện Hiện! Nếu Đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa, như thật biết thọ không từ đâu đến, không đi về đâu; tuy không đến, không đi nhưng tương ưng với pháp diệt, thì này Thiện Hiện! Đó gọi là như thật biết sự diệt của thọ.

Này Thiện Hiện! Thế nào gọi là Đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa, như thật biết chơn như của thọ?

Này Thiện Hiện! Nếu Đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa, như thật biết chơn như của thọ không sanh, không diệt, không đến, không đi, không nhiễm, không tịnh, không tăng, không giảm, tánh của nó thường như chẳng hư vọng, chẳng đổi khác, nên gọi là chơn như, thì này Thiện Hiện! Đó gọi là như thật biết chơn như của thọ.

Này Thiện Hiện! Thế nào là Đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa, như thật biết tướng?

Này Thiện Hiện! Nếu Đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa, như thật biết tướng của tướng, như thật biết sự sanh của tướng, như thật biết sự diệt của tướng, như thật biết chơn như của tướng, thì như vậy là như thật biết tướng.

Này Thiện Hiện! Thế nào là Đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa, như thật biết tướng của tướng?

Này Thiện Hiện! Nếu Đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa, như thật biết tướng giống như sóng nắng, chẳng thể nắm bắt được, do hư vọng khát ái mà khởi tướng ấy, giả bày đặt có, giả phát ra lời nói, thì này Thiện Hiện! Đó gọi là như thật biết tướng của tướng.

Này Thiện Hiện! Thế nào là Đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa, như thật biết sự sanh của tướng?

Này Thiện Hiện! Nếu Đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa, như thật biết tướng không từ đâu đến, không đi về đâu; tuy không đến, không đi nhưng tương ưng với pháp sanh, thì này Thiện Hiện! Đó gọi là như thật biết sự sanh của tướng.

Này Thiện Hiện! Thế nào là Đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa, như thật biết sự diệt của tướng?

Này Thiện Hiện! Nếu Đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa, như thật biết tướng không từ đâu đến, không đi về đâu; tuy không đến, không đi nhưng tương ưng với pháp diệt, thì này Thiện Hiện! Đó gọi là như thật biết sự diệt của tướng.

Này Thiện Hiện! Thế nào là Đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa, như thật biết chơn như của tướng?

Này Thiện Hiện! Nếu Đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa, như thật biết chơn như của tướng không sanh, không diệt, không đến, không đi, không nhiễm, không tịnh, không tăng, không giảm, tánh của nó thường như chẳng hư vọng, chẳng đổi khác nên gọi là chơn như, thì này Thiện Hiện! Như vậy gọi là như thật biết chơn như của tướng.

Này Thiện Hiện! Thế nào là Đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa, như thật biết hành?

Này Thiện Hiện! Nếu Đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa, như thật biết tướng của hành, như thật biết sự sanh của hành, như thật biết sự diệt của hành, như thật biết chơn như của hành, thì như vậy là như thật biết hành.

Này Thiện Hiện! Thế nào là Đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa, như thật biết tướng của hành?

Này Thiện Hiện! Nếu Đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa, biết như thật về hành như cây chuối lột bỏ từng bẹ thì không còn gì cả, minh, vô minh v.v... do các duyên tạo thành, nghiệp, phiền

não v.v... hòa hợp giả lập, thì này Thiện Hiện! Đó gọi là như thật biết tướng của hành.

Này Thiện Hiện! Thế nào là Đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa, như thật biết sự sanh của hành?

Này Thiện Hiện! Nếu Đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa, như thật biết hành không từ đâu đến, không đi về đâu; tuy không đến, không đi nhưng tương ưng với pháp sanh, thì này Thiện Hiện! Đó gọi là như thật biết sự sanh của hành.

Này Thiện Hiện! Thế nào là Đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa, như thật biết sự diệt của hành?

Này Thiện Hiện! Nếu Đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa, như thật biết hành không từ đâu đến, không đi về đâu; tuy không đến, không đi nhưng tương ưng với pháp diệt, thì này Thiện Hiện! Đó gọi là như thật biết sự diệt của hành.

Này Thiện Hiện! Thế nào là Đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa, như thật biết chơn như của hành?

Này Thiện Hiện! Nếu Đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa, như thật biết chơn như của hành không sanh, không diệt, không đến, không đi, không nhiễm, không tịnh, không tăng, không giảm, tánh của nó thường như chẳng hư vọng, chẳng đổi khác, nên gọi là chơn như, thì này Thiện Hiện! Đó gọi là như thật biết chơn như của hành.

Này Thiện Hiện! Thế nào là Đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa, như thật biết thức?

Này Thiện Hiện! Nếu Đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa, như thật biết tướng của thức, như thật biết sự sanh của thức, như thật biết sự diệt của thức, như thật biết chơn như của thức, thì như vậy gọi là như thật biết thức.

Này Thiện Hiện! Thế nào là Đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa, như thật biết tướng của thức?

Này Thiện Hiện! Nếu Đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa, như thật biết thức giống như trò huyền, do các duyên hòa hợp, giả an lập là có, thật chẳng thể nắm bắt được, giống như nhà ảo thuật hoặc đệ tử của ông, ở ngã tư đường, biến hóa làm bốn loại quân lính, đó là quân voi, quân ngựa, quân xe, quân bộ; hoặc lại biến hóa làm các hình sắc khác, tướng tuy như có, nhưng kỳ thực là không. Thức cũng như thế, thật chẳng thể nắm bắt được, thì này Thiện Hiện! Đó gọi là như thật biết tướng của thức.

Này Thiện Hiện! Thế nào là Đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa, như thật biết sự sanh của thức?

Này Thiện Hiện! Nếu Đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa, như thật biết sự sanh của thức không từ đâu đến, không đi về đâu; tuy không đến, không đi nhưng tương ưng với pháp sanh, thì này Thiện Hiện! Đó gọi là như thật biết sự sanh của thức.

Này Thiện Hiện! Thế nào là Đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa, như thật biết sự diệt của thức?

Này Thiện Hiện! Nếu Đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa, như thật biết sự diệt của thức không từ đâu đến, không đi về đâu; tuy không đến, không đi nhưng tương ưng với pháp diệt, thì này Thiện Hiện! Đó gọi là như thật biết sự diệt của thức.

Này Thiện Hiện! Thế nào là Đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa, như thật biết chơn như của thức?

Này Thiện Hiện! Nếu Đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa, như thật biết chơn như của thức không sanh, không diệt, không đến, không đi, không nhiễm, không tịnh, không tăng, không giảm, tánh của nó thường như chẳng hư vọng, chẳng đổi khác nên gọi là chơn như, thì này Thiện Hiện! Đó là như thật biết chơn như của thức.

Lại nữa, Thiện Hiện! Nếu Đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa, như thật biết sắc và tự tánh của sắc là không, như thật biết thọ và tự tánh của thọ là không, như thật biết tưởng và tự tánh của tưởng là không, như thật biết hành và tự tánh của hành là không, như thật biết thức và tự tánh của thức là không, thì này Thiện Hiện! Đó là Đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa, có thể học năm uẩn.

Cụ thọ Thiện Hiện bạch Phật:

- Bạch Thế Tôn! Thế nào là Đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa, có thể học mười hai xứ?

Phật dạy:

- Này Thiện Hiện! Nếu Đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa, như thật biết nhãn xứ và tự tánh của nhãn xứ là không, như thật biết nhĩ, tỷ, thiệt, thân, ý xứ và tự tánh của nhĩ, tỷ, thiệt, thân, ý xứ là không; như thật biết sắc xứ và tự tánh của sắc xứ là không, như thật biết thanh, hương, vị, xúc, pháp xứ và tự tánh của thanh, hương, vị, xúc, pháp xứ là không; như thật biết nội xứ và tự tánh của nội xứ là không, như thật biết ngoại xứ và tự tánh của ngoại xứ là không, thì

này Thiện Hiện! Đó là Đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa, có thể học mười hai xứ.

Cụ thọ Thiện Hiện bạch Phật:

- Bạch Thế Tôn! Thế nào là Đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa, có thể học mười tám giới?

Phật dạy:

- Nay Thiện Hiện! Nếu Đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa, như thật biết nhãn giới và tự tánh của nhãn giới là không; như thật biết sắc giới, nhãn thức giới và nhãn xúc cùng các thọ do nhãn xúc làm duyên sanh ra và tự tánh của sắc giới cho đến các thọ do nhãn xúc làm duyên sanh ra là không; như thật biết nhĩ giới và tự tánh của nhĩ giới là không, như thật biết thanh giới, nhĩ thức giới và nhĩ xúc cùng các thọ do nhĩ xúc làm duyên sanh ra và tự tánh của thanh giới cho đến các thọ do nhĩ xúc làm duyên sanh ra là không; như thật biết tỷ giới và tự tánh của tỷ giới là không, như thật biết hương giới, tỷ thức giới và tỷ xúc cùng các thọ do tỷ xúc làm duyên sanh ra và tự tánh của hương giới cho đến các thọ do tỷ xúc làm duyên sanh ra là không; như thật biết thiệt giới và tự tánh của thiệt giới là không, như thật biết vị giới, thiệt thức vị giới và thiệt xúc cùng các thọ do thiệt xúc làm duyên sanh ra và tự tánh của vị giới cho đến các thọ do thiệt xúc làm duyên sanh ra là không; như thật biết thân giới và tự tánh của thân giới là không, như thật biết xúc giới, thân thức giới và thân xúc cùng các thọ do thân xúc làm duyên sanh ra và tự tánh của xúc giới cho đến các thọ do thân xúc làm duyên sanh ra là không; như thật biết ý giới và tự tánh của ý giới là không, như thật biết pháp giới, ý thức giới và ý xúc cùng các thọ do ý xúc làm duyên sanh ra và tự tánh của pháp giới cho đến các thọ do ý xúc làm duyên sanh ra là không, thì này Thiện Hiện! Đó là Đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa, có thể học mười tám giới.

Cụ thọ Thiện Hiện bạch Phật:

- Bạch Thế Tôn! Thế nào là Đại Bồ-tát, khi tu hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa có thể học sáu giới?

Phật dạy:

- Nay Thiện Hiện! Nếu Đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa, như thật biết địa giới và tự tánh của địa giới là không, như thật biết thủy, hỏa, phong, không, thức giới và tự tánh của thủy, hỏa, phong, không, thức giới là không, thì này Thiện Hiện! Đó là Đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa, có thể học sáu giới.

Cụ thọ Thiện Hiện bạch Phật:

- Bạch Thế Tôn! Thế nào là Đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa, có thể học bốn Thánh đế?

Phật dạy:

- Nay Thiện Hiện! Nếu Đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa, như thật biết Thánh đế khổ, như thật biết Thánh đế tập, như thật biết Thánh đế diệt, như thật biết Thánh đế đạo, thì đó gọi là có thể học bốn Thánh đế.

Này Thiện Hiện! Thế nào là Đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa, như thật biết Thánh đế khổ?

Này Thiện Hiện! Nếu Đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa, như thật biết khổ là tướng bức bách, tự tánh vốn không, xa lìa hai pháp, là sự thật của bậc thánh: Khổ tức là chơn như, chơn như tức là khổ, không hai, không khác, chỉ có bậc chân thánh có thể biết như thật, thì này Thiện Hiện! Đó gọi là như thật biết Thánh đế khổ.

Này Thiện Hiện! Thế nào là Đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa, như thật biết Thánh đế tập?

Này Thiện Hiện! Nếu Đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa, như thật biết tập là tướng sanh khởi, tự tánh vốn không, xa lìa hai pháp, là sự thật của bậc thánh: Tập tức là chơn như, chơn như tức là tập, không hai, không khác, chỉ có bậc chân thánh có thể như thật biết, thì này Thiện Hiện! Đó gọi là như thật biết Thánh đế tập.

Này Thiện Hiện! Thế nào là Đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa, như thật biết Thánh đế diệt?

Này Thiện Hiện! Nếu Đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa, như thật biết diệt là tướng tịch tịnh, tự tánh vốn không, xa lìa hai pháp, là sự thật của bậc thánh: Diệt tức là chơn như, chơn như tức là diệt, không hai, không khác, chỉ có bậc chân thánh mới có thể như thật biết, thì này Thiện Hiện! Đó gọi là như thật biết Thánh đế diệt.

Này Thiện Hiện! Thế nào là Đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa, như thật biết Thánh đế đạo?

Này Thiện Hiện! Nếu Đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa, như thật biết đạo là tướng xuất ly, tự tánh vốn không, xa lìa hai pháp, là sự thật của bậc thánh: Đạo tức là chơn như, chơn như tức là đạo, không hai, không khác, chỉ có bậc chân thánh có thể như thật biết, thì này Thiện Hiện! Đó gọi là như thật biết Thánh đế đạo.

Này Thiện Hiện! Như vậy là Đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa, có thể học bốn Thánh đế.

Cụ thọ Thiện Hiện bạch Phật:

- Bạch Thế Tôn! Thế nào là Đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa, có thể học bốn duyên?

Phật dạy:

- Nay Thiện Hiện! Nếu Đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa, như thật biết nhân duyên, như thật biết đấng vô gián duyên, như thật biết sở duyên duyên, như thật biết tăng thượng duyên, thì đó gọi là có thể học bốn duyên.

Này Thiện Hiện! Thế nào là Đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa, như thật biết nhân duyên?

Này Thiện Hiện! Nếu Đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa, như thật biết nhân duyên là tướng chung tử, tự tánh vốn không, xa lìa hai pháp thì này Thiện Hiện! Đó gọi là như thật biết nhân duyên.

Này Thiện Hiện! Thế nào là Đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa, như thật biết đấng vô gián duyên?

Này Thiện Hiện! Nếu Đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa, như thật biết đấng vô gián duyên là tướng khai phát, tự tánh vốn không, xa lìa hai pháp, thì này Thiện Hiện! Đó gọi là như thật biết đấng vô gián duyên.

Này Thiện Hiện! Thế nào là Đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa, như thật biết sở duyên duyên?

Này Thiện Hiện! Nếu Đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa, như thật biết sở duyên duyên là tướng trụ trì, tự tánh vốn không, xa lìa hai pháp, thì này Thiện Hiện! Đó gọi là như thật biết sở duyên duyên.

Này Thiện Hiện! Thế nào là Đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa, như thật biết tăng thượng duyên?

Này Thiện Hiện! Nếu Đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa, như thật biết tăng thượng duyên là tướng chẳng ngại, tự tánh vốn không, xa lìa hai pháp, thì này Thiện Hiện! Đó gọi là như thật biết tăng thượng duyên.

Này Thiện Hiện! Như vậy là Đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa, có thể học bốn duyên.

Cụ thọ Thiện Hiện bạch Phật:

- Bạch Thế Tôn! Thế nào là Đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa, có thể học các pháp từ duyên sanh ra?

Phật dạy:

- Nay Thiện Hiện! Nếu Đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa, như thật biết tất cả pháp từ duyên sanh ra, chẳng sanh, chẳng diệt, chẳng đoạn, chẳng thường, chẳng một, chẳng khác, chẳng đến, chẳng đi, dứt các hý luận, bản tánh vắng lặng thì này Thiện Hiện! Đó gọi là Đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa, có thể học các pháp từ duyên sanh ra.

Cụ thọ Thiện Hiện bạch Phật:

- Bạch Thế Tôn! Thế nào là Đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa, có thể học mười hai duyên khởi?

Phật dạy:

- Nay Thiện Hiện! Nếu Đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa, như thật biết vô minh là không sanh, không diệt, không nhiễm, không tịnh, tự tánh vốn không, xa lìa hai pháp, như thật biết hành, thức, danh sắc, lục xứ, xúc, thọ, ái, thủ, hữu, sanh, lão tử, sầu, than, khổ, ưu, não không sanh, không diệt, không nhiễm, không tịnh, tự tánh vốn không, xa lìa hai pháp thì này Thiện Hiện! Đó là Đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa, có thể học mười hai duyên khởi.

Cụ thọ Thiện Hiện bạch Phật:

- Bạch Thế Tôn! Thế nào là Đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa, có thể học pháp không nội, pháp không ngoại, pháp không nội ngoại, pháp không không, pháp không lớn, pháp không thắng nghĩa, pháp không hữu vi, pháp không vô vi, pháp không rốt ráo, pháp không không biên giới, pháp không tản mạn, pháp không không đối khác, pháp không bản tánh, pháp không tự tướng, pháp không cộng tướng, pháp không tất cả pháp, pháp không chẳng thể nắm bắt được, pháp không không tánh, pháp không tự tánh, pháp không không tánh tự tánh?

Phật dạy:

- Nay Thiện Hiện! Nếu Đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa, như thật biết pháp không nội chẳng có tự tánh, chẳng thể nắm bắt được mà có thể an trụ, như thật biết pháp không ngoại cho đến pháp không không tánh tự tánh không có tự tánh, chẳng thể nắm bắt được mà có thể an trụ thì, này Thiện Hiện! Đó là Đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa, có thể học pháp không nội cho đến pháp không không tánh tự tánh.

Cụ thọ Thiện Hiện bạch Phật:

- Bạch Thế Tôn! Thế nào là Đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa, có thể học chơn như, pháp giới, pháp tánh, tánh chẳng hư

vọng, tánh chẳng đối khác, tánh bình đẳng, tánh ly sanh, pháp định, pháp trụ, thật tế, cảnh giới hư không, cảnh giới bất tư nghì?

Phật dạy:

- Nay Thiện Hiện! Nếu Đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa, như thật biết chơn như không hý luận, không phân biệt mà có thể an trụ, như thật biết pháp giới cho đến cảnh giới bất tư nghì không hý luận, không phân biệt mà có thể an trụ, thì này Thiện Hiện! Đó là Đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa, có thể học chơn như cho đến cảnh giới bất tư nghì.

Quyển Thứ 384

HẾT